

Slovenski dom

Stev. 106

V Ljubljani, petek 10. maja 1940

Leto V

Nemčija napadla Belgijo, Holandijo in Luksemburg

Belgija je zaprosila pomoč od Francije in Anglije

Nemški ultimatum Belgiji, Holandiji in Luksemburgu, izročen ponoči, trdi, da gre Nemčija varovat nevtralnost teh držav

Nemci bombardirajo belgijska in holandska mesta

Pariz, 10. maja. V prvih jutranjih urah so nemške čete, ki so se zadnje dni zbirale vzdolž holandske in belgijske meje – vdrle na holandsko, belgijsko in pa luksemburško ozemlje. Čeprav so nemški odgovorni državniki zadnje dni izjavljali, da bo Nemčija spoštovala njihno nevtralnost. Zdi se, da sta belgijska in holandska vlada poklicali na pomoč francosko in angleško vojsko.

Belgijska vlada je ponoči poklicala na pomoč Francijo in so francoske severne armade dobile povelje, naj vkorakajo na belgijsko ozemlje. Belgijska vlada je poslala francoski vladi nujno prošnjo, naj ji Francija pomaga ohraniti njeno samostojnost.

Podobno prošnjo je poslala Belgija tudi Angliji.

Belgijski radio je razglasil splošno mobilizacijo v Belgiji. Po vsej državi je bilo takoj razglašeno vojno stanje.

Amsterdam, 10. maja. Holandska kraljica Vilhelmina je izdala na svoj narod proglas, v katerem pravi, da je Nemčija prekršila holandsko nevtralnost ter Holandijo napadla. Ljudje naj bodo mirni, zakaj holandska vlada bo proti napadalcu storila svojo dolžnost.

Bern, 10. maja. o. Nemški radio je ponoči ob 0.15 oddajal izjavo propagandnega ministra dr. Göbbelsa, da je nemška vlada poslala ponoči belgijski, holandski, luksemburški vladi ultimatum, v katerem pravi, da so dogodki od zadnje jeseni dalje kazali, da misli Anglija in Francija napasti Belgijo in Holandijo ter Luksemburg, o tem so pričale tudi razne vojaške priprave ter vpoklici čet v Belgiji in Holandiji. Nemčija je zadnje čase dobila vse dokaze za to, da bo do an-

gleškega in francoskega napada res prišlo. Razen tega je bilo ugotovljeno, da so angleški in francoski vojaki že v Belgiji in Holandiji in da angleška letala uporabljajo holandska letališča za napade proti Nemčiji. Zaradi tega je bila Nemčija prisiljena, da zavaruje belgijsko, holandsko in luksemburško nevtralnost in je kancler Hitler dal generalnemu štabu nalog, naj izvede vse potrebne ukrepe. Nemška vlada je holandsko, belgijsko in luksemburško vlado obvestila o teh ukrepih in o tistih, ki jih bo še sprejela.

Nemška meja. DNB objavlja z včerajšnjim datumom naslednje uradno sporočilo:

Zaradi sedanjega položaja Nemčija ni v tem boju na življenje in smrt pripravljena držati križem rok. Ker sta ta boj vsilili Nemčiji Francija in Anglija, zato ne more pričakovati angleškega in francoskega napada ter pustiti, da bi prišlo čez Holandijo in Belgijo do bojev na nemškem ozemlju.

Zaradi tega je nemška vlada dala nemškim četam nalog, naj z vsemi vojaškimi sredstvi, ki so nemški vojski na razpolago, rešijo nevtralnost teh pokrajin. Nemške čete ne prihajajo v Belgijo in Holandijo kot sovražnice belgijskega in holandskega ljudstva, zakaj odgovornost za ta nemški korak nosita Anglija in Francija, ki sta v vseh podrobnostih pripravljali napad proti Nemčiji na belgijskem in holandskem ozemlju. Krivi sta belgijska in holandska vlada, ki sta trpeli in celo podpirali francoske in angleške priprave na svojem ozemlju.

Nemška vlada izjavlja, da Nemčija ne namerava niti sedaj niti v bodoče v ničemer okrniti holandske in belgijske neodvisnosti, niti njihove evropske ali čezmorske posesti. Belgij-ska, holandska in luksemburška vlada imata še vedno možnost, da v zadnji uri rešita svoje ljudstvo ter sicer vse potrebno, da ne bo nemška vojska naletela na noben odpor. Nemška vlada vabi obe vladi, naj izdeta v ta namen takoj potrebne zapovedi. Če bodo nemške čete v Belgiji ali v Holandiji naleteli na kakršenkoli odpor, bo ta odpor strit z vsemi možnimi sredstvi. Kar se tiče posledic in žrtev, ki bodo neizogibno prišle, bosta za to nosili izključno odgovornost belgijska in holandska vlada.

Amsterdam, 10. maja. o. Holandsko vrhovno poveljstvo je takoj po sprejemu nemškega ultimata spravilo v akcijo ves obrambni aparat. Holandija je napovedala Nemčiji vojno. Odprli so takoj vse zapornice ter spustili vodo na obmejno ozemlje, da bi preprečili napredovanje nemških motoriziranih enot.

Newyork, 10. maja. Havas: Ameriške radijske postaje sporočajo, da so bili Rotterdam, Haag in Amsterdam ter bližnja letališča bombardirana. Razen tega so se spuščali iz nemških letil vojaki, ki so bili oblečeni v holandske uniforme. Nemške čete so prekorčile mejo pri Röhmond ter prodirajo v Belgijo čez reko Meuse.

Bruselj, 10. maja. AA. Havas: Radijska postaja v Hilversundu sporoča, da je ponoči letelo več tujih letalskih eskadril nad Nizozemsko v višini okoli 2000 m. Protiletarsko topništvo je povsod stopilo takoj v dejstvo. Letala so letela nad Lejdenom in drugimi kraji v smeri z vzhoda proti zapadu.

Davi ob 4.30 je veliko število nemških letal letelo nad okolico Anversa. Protiletarsko topništvo je stopilo takoj v akcijo. Nemci so bombardirali Anvers in porušili več nevojaških stavb.

šana, izprosi pri Vsemogočnem mir med sprtimi in pobesnelimi narodi, nadalje da bi vojna vihra prizanesla Balkanu in s tem tudi naši domovini. Jugoslovani ne poznamo sovraštva in iskanja nadoblasti nad drugimi narodi, zato upa pripravljati odbor, da bo s svojo globoko versko in patriotsko zamislilo uspel ravno tam, kjer mnogi ne iščejo pomoči. Zato prosimo priporočila za udeležbo romanja vsakogar, kdor čuti in misli z nami.

Pripravljeni odbor za romanje na Zaplaz.

Veliko mirovno romanje na Zaplaz

Catež, 9. maja. Dne 19. maja bodo na dolensko Brezje, na Zaplaz, poromali vsi tisti, ki jih je prizadela pretekla svetovna vojna. Z njimi bodo šli njihovi prijatelji in somišljeniki, ki si v teh težkih časih žele miru, ker se zavedajo, kakšno gorje na svet prinaša grozotni vihar vojne. Tam se bodo znašli v prvi vrsti Dolenjci in Stajerci s Posavja, prihiteli pa bodo romarji tudi od vseh štirih oglov naše prelepe slovenske zemlje. Napotili se bodo k Mariji, Kraljici miru in se ji priporočili, naj pri svojem ljubem Sinu izprosi, da bi bilo prizanešeno za vseh strani došlih pred župno cerkvijo.

2. Od župne cerkve s Cateža ob 9 spreved romarjev s sv. razpelom na čelu v spremstvu duhovščine na Zaplaz. V sprevedu bodo peli Marijine pesmi in molili rožni venec z iskreno prošnjo k Mariji, Kraljici miru, za mir.

3. Ob 10 bo verski govor dekana g. Tomažiča iz Trebnjega.

4. Nato bo sv. maša z izpostavljenim Najsvetejšim. Daroval jo bo novomeški kanonik g. Ivan Sešek ob petju domačih Marijinih pesmi, trebnjskega pomožnega župnika g. Seškega zbora in s spremljevanjem trebnjske godbe. Pri službi božji strežeta dva vojna invalida. Med sv. mašo bo sv. obhajilo za romarje. Na Catežu bodo spovedniki spovedovali že v soboto od 17 dalje in prav tako na dan romanja od 4—9. Ob 6 je maša z izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Pred in po maši je sveto obhajilo. Slede maše za romarje došlih dušnih pastirjev.

5. Po 10. sv. maši zborovanje na Zaplazu pred Marijino cerkvijo. Otvoritev z državno himno. Pojo pevci iz Trebnjega in romarji ob spremljevanju godbe. Slede pozdrav in po en govor vojnih žrtev iz Novega mesta, Trebnjega, Sevnice in iz Ljubljane. Govorili bodo: Perovšek, poštni uslužbenec, Trebnje; Senica, občinski tajnik v Senovem pri Rajhenburgu; Jurak, Novo mesto. Zaključek zborovanja z »Lepo našo domovino«. Pojo pevci iz Trebnjega in romarji ob spremljevanju godbe. Po zborovanju pete litanije Matere božje v zaplaški cerkvi.

6. Nato odmor in kosilo. Kdor želi imeti pripravljeno kosilo, mora to do binkoštnega ponedeljka obvezno javiti vojnemu invalidu Josipu Juraku v Novem mestu. Zaradi boljše orientacije glede udeležbe pri romanju na Zaplaz je želeli, da bi posamezne občine javile število romarjev. Za to uslugo se vljudno priporoča pripravljali odbor.

7. Ob 15 šmarnice in slovesne pete litanije v župni cerkvi na Catežu. Po litanijah molitve za padle in rajne vojne žrtve iz svetovne vojne. Pevci zapoje nekaj žalostink, »Dobrodo« itd.

8. Nato slovo in razhod na domove. Pripravljeni odbor v Novem mestu prireja romanje in zborovanje na Zaplaz, k nebeški Materi Mariji, Kraljici miru, z edinim namenom in ciljem, da nam Ona, katere vsaka prošnja je usli-

Kdo bo zmagal – ladja ali letalo

Če si hočemo vprašanje »pomorska ali zračna sila« od bližje pogledati, ne smemo pustiti v nemar zgodovinskih skušenj. Od kar človek plove po morju, vedno so se slišali glasovi, ki velikim bojnim ladjam osporavajo sposobnost in okretnost ter jim odrekajo isto veliko udarnost, za katero so namenjene. Kadar koli je zagledalo beli dan kakšno novo orožje, se je vedno mislilo, da je to tisto strašno sredstvo, ki bo pogubilo vsako mornarico. Toda kakor so bojne ladje premagale najprej svoja najnevarnejša nasprotja – vodo, in niso bile več igrača valov, tako do danes se nihče ni iznešel orožja, ki bi bilo boljši od ladje.

Bojna ladja je kos vsakemu orožju

Ko so se pojavile granate, je bilo to vsekakor nevarno orožje. Toda kmalu so našli proti orožju. Bojne ladje so začeli »oblačiti« v jeklene oklepe, ki so probojnost granate zelo zmanjšali, če jo že niso naredili neskočljivo. Poleg tega pa so začeli graditi ladje tako, da so bile razdeljene v več predalov, da če je granata le poškodovala ladjo v notranjosti, ni bilo nujno, da se je tudi potopila, če ni bila seveda tako preštetana, da ji tudi predalčke ni nič pomagalo. V kolikor se je večala udarnost in probojnost granat, v toliko so ladje obdajali z boljimi in močnejšimi jeklenimi oklepi. Kljub temu pa se hitrost ladje ni zmanjšala. Proti torpedom so bile ladje zavarovane s posebnimi varovalnimi ploščami in sicer na mestih, kjer je bila ladja najbolj občutljiva. S tem je bila moč podmornice precej prizadeta, poleg tega pa so ladje v borbi proti podmornici pomagale še posebne opazovalne priprave za odkrivanje potopljenih podmornic in podvodne grante. Poleg vsega tega pa so bili konvoji (spremljevalni sistem ladij) tako učinkovito orožje, kateremu podmornica ni bila kos. Kot učinkovito orožje proti minam so se izkazale nalašč za to zgrajene ladje, ki so nevarne mine lovile in jih uničevale, ali pa so ladje obdali s posebno pripravo.

Veliko razburjenja in prahu je dvignilo novo orožje – magnetične mine. Toda kmalu je bilo tudi to strašno orožje na tleh in danes ni več tako nevarno in pričakovano, ki so ga od tega orožja imeli, se niso izpolnili. Učinek magnetičnih min se lahko paralizira tako, da se mine ujame ali pa se jo a pomočjo magnetizma naredi neskočljivo. Poleg tega pa so magnetične mine drago orožje in procent, to je število min, ki res dobro in učinkovito opravijo svojo nalogo, ni tako velik.

Razmišljanja za zagovornike zračnih podvigov

Skušnja uči, da je šla obrambna tehnika bojnih ladij vedno vstric a tehniko, ki je skušala zadati ladij smrten udarec. Iz tega se ne da gleda na letalstvo sicer še nič dokončnega sklepati, vendar pa je treba vsako navdušenje za take zračne podvige spremljati z budnim in kritičnim očesom. To tem bolj, ker ravno bojne ladje same dokazujejo, da se znajo tudi proti svojemu najmlajšemu sovražniku postaviti po robu. Pomisliti je treba samo na namestitve protiletalskih baterij na ladjah, na ojačenje zaščitnih plošč, na izdelavo posebnega zračnega orožja za mornarico ter na gradnjo matičnih ladij za letala. Poleg tega pa ima letalstvo odnose letalo še neko drugo, človek bi rekel prijetno slabo.

bost. Iz višine 1200 metrov vidi letalec ladjo kot deset centimetrov dolgo in poldrugi centimeter široko črto. Proti temu se ne da nič pomagati. Tako vidi letalec veliko ladjo. Kako vidi šele majhno. Če letalec hoče, da dosti drago bombo učinkovito izkoristi, se mora spustiti precej nižje, pri tem pa seveda izpostavlja sebe in je letalo v mnogo večji nevarnosti, kakor če bombardira iz velike višine. Čim se pojavi pod višino tisoč metrov, se lahko vsuje nanj vsak čas toča krogel iz strojne.

Usodna zmota, ki se bo morda zopet ponovila

Zdi se, da se bo tudi glede letalstva zopet potrdila resnica, da bo obrambna tehnika dohitela, če ne prehitela napadalno tehniko. So dejstva, ki dovoljujejo take sklepe. Znano je, kakšne uspehe so se Nemci nadejali v pretekli svetovni vojni od podmornic, ki so jih začeli graditi na veliko. Podmorniška voja je Angležem res prizadejala hude izgube in jih spravila v zelo resen položaj, toda končno so jih le ugnali. Takrat so Nemci sposobnost in uspešnost podmornic precej precejšili ter tako zagrešili usodno napako. Zdi se, da so danes storili isto napako, ko precejšujejo udarnost zračne sile.

Kako daleč smemo sklepati o tem glede na današnjo vojno, pa prihodnjič. (d)

Kdor vidi vsepovsod same prepade, še danes nima globokega pogleda.

Angleški mornariški minister Churchill »sovražnik Nemčije št. 1« med kanadskimi letalci

Švedska – velika nevtralna država na severu

Država 82-letnega kralja Gustava V. se ni bojevala že nad sto let. Celo takrat, ko so hoteli imeti Norvežani svojega kralja, kar bi bili radi Svedsi s silo preprečili, da bi se Norveška ne ločila od Švedske, je kralj Gustav s svojo miroljubnostjo dosegel, da so se mirno razšli. Ob tej priliki je minister G. dejal: »Norvežani ne bodo biti več skupaj znani? V redu: naj si izberejo svojo pot!« In tako so si Norvežani izbrali danskega princa za svojega sedanjega kralja Hakona Sedmega.

Prebivalstvo, rudno bogastvo ter industrija

Kraljevina Švedska je prav za prav velesila Skandinavije in šteje blizu 7 milijonov prebivalcev. Glavno mesto Stockholm je zelo moderno in veliko. Ogromna večina prebivalcev je švedske narodnosti, nekaj malega je Rusov in na skrajnem severnem delu države živi nekaj tisoč Lapponcev. Tu so Svedsi spremenili mesto Boda v velikansko trdnjavo. Pravijo, da je nezavzetna in v njeni okolici ima švedska kopna vojska vsako leto vaje. V državi nepismenosti ne poznajo, sploh pa veljajo Svedsi za zelo omikane ljudi. Stevilne univerze, srednje in strokovne šole skrbijo za izobrazbo vseh državljanov. Prav tako so na

najvišji stopnji skoraj vse športne panoge, za kar ima največ zaslug sivolasi vladar.

Švedska je silno bogata na železnih rudah. Produkcija železne rude je znašala leta 1937 15 milijonov ton, od katerih je izvozila 12 milijonov ton v Nemčijo in 2 milijona ton v Anglijo. Naslednje leto pa je znašal izvoz v Nemčijo nekaj manj kot 9 milijonov ton, in to zaradi nespornizuma v plačilu. Švedsko železo je med najboljšimi na svetu.

Državna industrija je na zelo visoki stopnji in krije vse potrebe domače vojske. Prav tako prejema tudi velika naročila iz tujine, kjer so njeni izdelki zelo upoštevani, saj spadajo med najboljše na svetu. Največja tovarna orožja je Bofors, ki izdeluje vse, od patrone do bojne ladje.

Kopna vojska, mornarica in letalstvo

Kako so Svedsi miroljubni, je dokaz, da so imeli do leta 1932 pod orožjem samo 14.000 mož in se je to število šele lansko leto povzpelo na 60.000. Po mobilizaciji šteje švedska kopna vojska okrog 400.000 mož, kar je za obrambo nevtralnosti vsekakor potrebno.

Vojaški rok je zelo kratek, ker so Svedsi tako visoko izobraženi, da jim ni potrebna daljša kadrovska služba. Za obrambo Nordlanda in velikega otoka Gotlanda, južno od prestolnice, so sestavljeni posebni oddelki. V vojnem stanju lahko švedska mobilizira skoraj milijon izvežbanih in najmodernejše opremljenih vojakov. Oddelki so večinoma motorizirani, topništvo razpolaga z vsemi vrstami topov, prav tako z oklopnimi avtomobili in tanki.

Močno in moderno je tudi švedsko letalstvo, ki se deli na pet polkov in obsega vse vrste letal. Vsa letala izdelujejo izključno domače letalske tovarne, od katerih je pet zelo velikih, urejene pa so po domačih in deloma tudi po angleških načrtih. Koliko vojaških letal ima danes Švedska, ni znano, vsekakor pa mnogo nad 500. Letala so nekatera tudi tromotorna; lovi dosežejo nad 500, bombniki pa do 450 km hitrosti na uro.

Ponos kraljevine Švedske pa je vsekakor njena vojna mornarica, ki šteje okrog 100.000 ton in spada med najmočnejše na Baltiku. Švedska admiraliteta je mnenja, da lahko obrani obalo pred vsakim tujim napadom.

Jedro švedske oborožene sile na morju so tri bojne ladje tipa »Kraljica Marija« in »Gustav V.«. Vsaka ima po 8000 ton. Oborožene so s štirimi topovi kalibra 280 mm in z nekaj manjšimi. Pomorski strokovnjaki trdijo, da imajo dosti močnejše oklepe in da so v vsakem oziru boljše od nemških »žepnih oklopnice« tipa »Deutschland«. Močnejši nemški vojni ladji sta bili edino »Gneisenau« in »Schavnhorst« (26.000 ton vsaka). Dalje imajo 5 obalnih lahkih oklopnice od 2600 do 4000 ton, dve lahki in zelo hitri križarki, matično ladjo

za 11 letal, s šestimi topovi kalibra 150 mm, 14 torpednih rušilev, 9 torpedovk, 16 podmornic za obalno službo, 15 minonoscev, 10 lovcev min in okrog 40 motornih torpedovk po 20 do 50 ton.

Švedske ladjedelnice trenutno dogotavljajo nekaj podmornic, nekaj torpednih rušilev, nad 10 pomožnih enot in več kakor deset motornih torpedovk. V zadnjem času pa je švedska vlada kupila v Italiji 4 rušilce, ki so že na poti v domovino.

Kakor vidimo, si prizadeva sivolasi vladar modro ohraniti in zagotoviti tradicionalno nevtralnost svoje države. Omembe vredno je tudi to, da je Gustav V., ko je stopil na prestol, odklonil kronanje. Zaradi tega postavlja ob slovesnostih krono na stol ob prestolu Nj. Veličanstva.

Program radio Ljubljana

Petek, 10. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11 Šoleka ura: Proslava materinskega dne (Prva dekliška meščanska šola v Ljubljani). — 12 Za naše prijatelje (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14 Poročila. — 14.10 Tedenski pregled tiskoprometa, zveze. — 18 Ženska ura: Ali se more žena uveljaviti v vsaki obrti (ga. Francka Gruden). — 18.20 Slike iz narave (plošče). — 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Soc. pogodba med Jugoslavijo in Francijo (g. Joško Rozman). — 20.45 Iz opernega sveta (radijski orkester). — 22 — Napovedi, poročila. — 22.15 Za ples (plošče).

Drugi programi

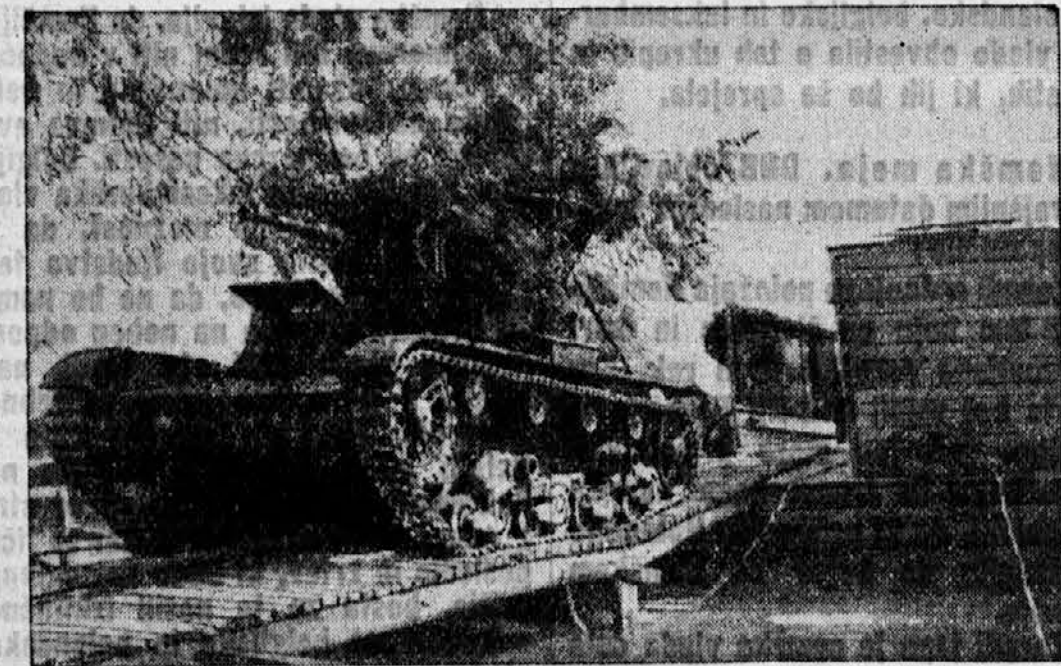
Petek, 10. maja: Belgrad-Zagreb: 20.30 Pevski in klavirski koncert. — Bratislava: 19.30 Romunske pesmi. — Praga: 19.25 Opereta. — Sofija: 19.50 Čajkovskega opera »Evgenij Onegin«. — Beromünster: 20.40 Jodlerji in ländlerji ter operet. glasba. — Budimpešta: 19.30 Opera, Bukarešta: 20 Simf. konc. — Stockholm-Hörby: 19.30 Norveške narodne. — Trst-Milan: 17.15 Klavir; 22.15 Operetna glasba. — Rim-Bari: 21 Haydnovih »Sedem besed«.

Tudi utemeljitev. — Vera: »Vedno si bila zagrizen nasprotnica zakonskega življenja, a vendar si se omožila. Kako to?« — Zora: »Hotela sem se udati v svojem prepričanju.«

Prevelika hvaležnost. — A: »Če mi posodiš tisoč dinarjev, bom ostal tvoj večni dožilek.« B: »Saj se prav tega tudi bojim.«

Težave. — A: »Ali ste imeli kaj težav s svojo francoščino, ko ste pred 14 dnevi bili v Parizu?« B: »Jaz ne, pač pa Francozi.«

Prezgodaj. — Stražnik pride v trenutku, ko se vlomilec plazi s svojim plenom skozi okno. »He, vi — zdi se mi, da prihajam ravno pravi!« Nak, — malo prezgodaj, odvrne hladnokrvno vlomilec.

»Potujoči grm« bi lahko rekli temu ogromnemu tanku, ki so ga po vrhu pokrili z velikimi vejami, da ga ne bi opazila letala

V omembi o francoskem uradniku, ki je govorico razširil, je po mojem odgovor na vprašanje o skrivnostnem premirju 7. novembra 1918.

Poizvedovanja na ameriškem poslanstvu v Parizu so pokazala, da je tajnik dobil po zasebnem vodu poslanstva telefonsko sporočilo iz francoskega zunanjega ministrstva, in sicer popoldne 7. novembra. »Francoski uradniki« je sporočili, da je premirje podpisano, sporočili, kdaj so bile ustavljene sovražnosti in tako dalje, ter je prosil, naj tajnik sporočilo odda poslaniku Sharpu.

Tajniku se sporočilo ni zdelo smisljivo, saj je prišlo po poti, ki je bila znana kot strogo zaupna in uradna.

Od ameriškega poslanika je major Warburton dobil svoje obvestilo, naj ga pošlje v zunanje ministrstvo v Washington, prav tako je tudi kapitan Jackson dobil »uradno« poročilo, ki ga je brzojavil admiralu Wilsonu. Najbrž so sporočila, ki so jih prebrali v več pariških kinematografih, bila iz istega vira.

Toda po mojem ni nikdar kak »francoski uradnik« dal ameriškemu poslanstvu 7. novembra vesti o premirju. Po mojem mnenju, ki se v glavnem opira na mnogo pogovorov z ameriškimi in francoskimi obveščevalnimi častniki, je sporočilo poslaniku Sharpu zelo

verjetno dal neki nemški skrivni agent, ki je bil tedaj v Parizu. Precej verjetno je, da se je temu vohunu posrečilo priključiti na zasebni vod med ameriškimi poslanstvom in francoskim zunanjim ministrstvom. Morda se mu je to posrečilo še pred meseci, ko je položaj zahteval, je kar poklical poslanstvo, se v gladiki francoski izdajal za uradnika v zunanjem ministrstvu in poslal sporočilo.

Lahko je uvideti, kaj je bil razlog za to igro in kakšna je bila njena vrednost z nemškega stališča.

Bilo je znano, da maršal Foch v svojih pogojih ne bo poznal mere. Sodili so, da bi bil on — kakor več zavezniških poveljnikov — gugal Nemce najrajši do Berlina. Nemci so premirje nujno potrebovali in potrebovali so ga hitro. Stali so pred lakoto, zmešnjavo in državljansko vojno. Pridobiti časa je zanje pomenilo vse. Najbrž so se bali, da bi utegnili priti do usodnih zavlačevanj.

Toda zavezniški so bili navzile zmagi prav tako trudni vojne. Tudi prebivalstvo za zavezniškimi črtami je hrepenelo po miru in po vrnitvi vojakov. Hrepenenje po miru je živel v vseh središčih.

Nemci so to vedeli. Vedeli so, da nevarni vojaški voditelji sovražnih armad ne bodo smeli ostati gluhi do zahtev svojih narodov. Če bi ti zvedeli, da je podpisano premirje, da sta vojna in prelivanje krvi zares končana, bi bilo moči sklepati, da bo radost tako velika, da ne bi nobena sila tvegala nadaljevanja vojne z ozirom na to, da so vsi potrebni cilji že doseženi.

Šlo je torej za to, da se razglasi mir in da vojaško vodstvo zavezničkov izpostavi pritisku glede nadaljevanja vojne.

Po mojem se je to zgodilo. In če bo kdaj »francoski uradnik«, ki je bil, kakor mislim, v resnici le nemški vohun na delu v Parizu, če bo kdaj ta uradnik pripovedoval svojo zgodbo ali če bodo kdaj objavili njegovo uradno poročilo v nemškem vojnem ministrstvu, se bo skrivnost o zlaganem premirju zjasnila, drugače pa ne.

Zadeva Landru.

V Franciji sem bil priča najbolj čudni zločinski zadevi, ki sem jo kdaj v kaki deželi srečal. Bila je to »zadeva Landru«.

Zivljenje Henryja Desireja Landruja, »plavobrade« iz Ville Gambaise, čigar glavo sem v zori 25. februarja 1922 videl, kako se

je v Versailles skotalila z giljotine v košaro, to življenje se človeku sliši kot zgodba iz srednjega veka.

Landru je bil morda najstrašnejši zločinec novejšega časa. Bil je obtožen, da je hladnokrvno umoril deset žensk in enega fanta. Bil je ljubimec 283 žensk in je uganjal obrt zapeljavanja ter morjenja na veliko. Uradna preiskava je ugotovila, da je trupla desetih od svojih 13 »zaročenk« sesekal v kosce ter jih sežgal v štedilniku svoje vile pri Versaillesu.

Strašotna zločinska Landrujeva drama je trajala pet let. Leto za letom je po načrtu opravljal mračno delo ljubimca in klavca. »Zaročenk« za »zaročenko« je izginila za zmeraj.

Sorodniki so redno obvestili policijo o tem skrivnostnem izginjenju, toda v vsakem primeru so bile okoliščine in ime moškega, »ki prihaja v poštev«, druge. Polcija ni imela niti najmanjšega prijema, da bi mogla izginjenje tolikih žensk pojasniti kot zločin enega samega moškega.

Splošna razvrstitev meščanskega življenja med vojno je pomagala Landrujevim naklepom. Može mnogih žena so bili na fronti. Druge, katerih moške so padli, so se le prerade lovile na ženitne ponudbe.

Aprila 1919 je sestra ene izginulih »zaročenk« videla Landruja v Parizu na Rue de Rivoli. Prepoznala ga je, šla za njim do njegovega stanovanja in obvestila policijo.

Policija ga je prišla, ne da bi slutila, da se ji je posrečil morda največji lov v pariški zločinski zgodovini.

Kriminalni uradniki so Landruja ujeli, ko so ga presenetili na poti do postaje, pri čemer je poskušal odvreči majhen zapisnik in s tem se je začela vsa fantastična zgodba razodevati.

Zapisnik, sloviti carnet, je vseboval ključ za dolgo vrsto neverjetnih zločinov. Brez njega bi policija najbrž nikdar ne bila mogla ugotoviti Landrujevih zločinov. Toda v začetku niso zapisnikov odgonetili, ker je knjižica vsebovala na videz samo vrsto poslovnih zaznamov. Toda zaradi neke stare tatinske reči so ga zaprli.

Ko se je policija ubijala s pomenom mračnih zapisnikov, katerih bi se bil Landru tako rad in tako prizadevno iznebil, se je nazadnje domislila, da bi ženska imena iz zvezka primerjali z imeni mnogih izginulih žensk.